

Styret i DNB Bank ASA
Konsernsekretariatet
Postboks 1600 Sentrum
0021 OSLO

VÅR REFERANSE
18/9923

DERES REFERANSE

UNNTATT OFFENTLIGHET
Offl. § 13 1. ledd, jf. fvl. § 13 1.
ledd nr. 2

DATO
12.08.2019

- Gjelder kun merkede avsnitt.

Merknader - endelig rapport

Til grunn for disse merknadene ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 15. mars 2019 etter stedlig tilsyn i DNB Bank ASA 4. og 5. desember 2018 og styrets kommentarer til rapporten i brev av 20. mai 2019.

Formålet med tilsynet var å gjennomgå bankens styring og kontroll av risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering, herunder etterlevelsen av hvitvaskingsloven med tilhørende forskrifter, spesielt innen Storkunder og Internasjonal (STI), divisjon Hav og Private Banking.

Finanstilsynet har følgende merknader etter det stedlige tilsynet:

Organisering

Styret og konsernsjefen

I foreløpig rapport ba Finanstilsynet om styrets vurdering av årsaken til at det fortsatt observeres manglende etterlevelse på sentrale områder. Finanstilsynet stilte spørsmål ved styrets og konsernsjefens oppfølging av AML-arbeidet i de ulike konsernenhetene (f.eks. Private Banking) og for konsernet under ett.

Finanstilsynet noterer styrets redegjørelse om arbeidet med å følge opp anti-hvitvaskingsarbeidet. Styret viser til at dette har hatt høy prioritet og vurderer, med henvisning til protokoller fra styremøter, at rapporter og informasjon om etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket er fulgt opp på en tilfredsstillende måte. Styret viser til at alle berørte konsernområder i DNB Bank hver for seg har jobbet med sine utfordringer, og styret erkjenner at arbeidet burde ha vært bedre koordinert på et tidligere tidspunkt. Det er blitt klart for styret at DNB Banks utfordringer på hvitvaskingsområdet er mer krevende enn styret tidligere var klar over. Styret viser i svar på foreløpig rapport til at styret og konsernsjefen har tatt grep, og styret redegjør for tiltak som banken har iverksatt og planlagte tiltak. Styret erkjenner at situasjonen og forventningene gjør at det er behov for enda større fokus på etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket fremover. Styret vil holde seg løpende orientert om status og fremdrift på hvitvaskingsområdet og har bedt om at både Group Compliance og Konsernrevisjonen følger arbeidet tett.

Finanstilsynet forventer at styret og konsernsjefen sørger for at koordineringen av AML-arbeidet i hele DNB konsernet styrkes og at det iverksettes tiltak for å adressere øvrige svakheter som påpekt i disse merknadene. Finanstilsynet merker seg at styret har iverksatt og planlegger å iverksette flere tiltak.

Forretningsområdene i DNB Bank ASA (førstelinjen)

DNB Bank er inndelt i forretningsområdene Personmarked (PM), Bedriftsmarked (BM), Storkunder og internasjonal (STI) og Wealth Management & Insurance (WMI). I tillegg kommer People and Operations (POP). Disse utgjør førstelinjen i banken. På tidspunktet for det stedlige tilsynet hadde DNB-konsernet og DNB Bank etablert en ny organisasjonsstruktur for arbeidet med å etterleve AML/CFT-regelverket. Forretningsområdene har det fulle ansvaret for prosessene knyttet til gjennomføring av regelverket. Konsernsjefen foretar oppfølging og koordinering på tvers av forretningsområdene. Banken har sentralisert enkelte spesialistfunksjoner i et felles støtteområde (POP), herunder Hvitvaskingsansvarlig konsern, jf. hvitvaskingsloven § 8. Hvitvaskingsansvarlig konsern er innplassert på nivå 3 i bankens stillingshierarki i førstelinjen. Hvert forretningsområde har etablert sentrale risiko- og kvalitetsmiljøer som støtter eller kontrollerer prosessene.

I foreløpig rapport refererte Finanstilsynet til merknadene fra stedlig tilsyn i 2016: "Finanstilsynet stiller spørsmål ved om prioriteringen og ressursinnsatsen i førstelinjen, og bankens utviklingsarbeid på IT-siden, er tilstrekkelig for å nå målet om tilfredsstillende etterlevelse i 2017. Finanstilsynet har merket seg at konsernledelsen og styrets kontroll med arbeidet har blitt forsterket. Finanstilsynet vil peke på at kontrollarbeidet har vært mangelfullt over flere år." Finanstilsynet skrev i foreløpig rapport at dette stedlige tilsynet har etterlatt et inntrykk av at det gikk unødvendig lang tid før banken iverksatte adekvate tiltak for å følge opp merknadene fra juni 2017, og at banken i en periode ikke hadde vesentlig fremgang i arbeidet med å forbedre etterlevelsen.

Av styrets svar har Finanstilsynet notert seg at banken erkjenner at det tok lengre tid enn forutsatt før banken fikk ønsket fremgang i arbeidet med å forbedre etterlevelsen, og redegjør for årsaker til dette.

I foreløpig rapport ba Finanstilsynet om en redegjørelse for hvilke oppgaver, ansvar og fullmakter som er tildelt førstelinjes Hvitvaskingsansvarlig konsern. Finanstilsynet har notert fra styrets svar på foreløpig rapport hva stillingsinstruksen for Hvitvaskingsansvarlig konsern omfatter, og at ansvarsfordelingen mot andrelinjes AML-kontroll følger av rollene for første- og andrelinje og fremgår av stillingsinstruksene for de respektive rollene. Hvitvaskingsansvarlig konsern i første linje er ansvarlig for å følge opp rutinene for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko og oppfyller pliktene i hvitvaskingsloven. Finanstilsynet har merket seg at Hvitvaskingsansvarlig konsern har ansvaret for at det utarbeides en konsernovergripende risikovurdering, og at Hvitvaskingsansvarlig konsern skal rapportere direkte til konsernsjefen hvert kvartal.

Etterlevelse (Compliance - andrelinjes kontroll)

Fra 2018 ble Compliance et eget konsernområde, og konserndirektør for compliance inngår i konsernledelsen. Finanstilsynet har merket seg fra styrets svar på foreløpig rapport at Group Compliance overvåker og følger opp internkontrollen som gjennomføres av ledelsen og de ansatte i konsernets operative funksjoner. Det noteres videre at etterlevelsesansvarlig (Group AML Compliance Officer) som utpekes av styret, er ansvarlig for styrende dokumenter, opplæringsprogrammet, compliance-rapportering og gjennomføring av uavhengige kontroller av førstelinjens

etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Finanstilsynet har merket seg at fra 1. juli 2019 skal AML skilles ut som egen divisjon i Group Compliance, ledet av Group AML Compliance Officer, og at banken mener dette vil styrke compliance-funksjonen ytterligere.

Overordnet risikovurdering

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at DNB-konsernets overordnede risikovurdering ikke var styrebehandlet. Ettersom hvitvaskingslovens § 8 krever at risikobaserte rutiner fastsettes på øverste nivå, må det etter Finanstilsynets syn også innebære at den overordnede risikovurderingen behandles av styret. Finanstilsynet tar til etterretning at styret i sitt svar bekrefter at DNB vil styrebehandle de konsernovergripende risikovurderingene, og at samtlige risikovurderinger skal oppdateres minimum årlig.

Finanstilsynet kommenterte i foreløpig rapport at DNB-konsernets overordnede risikovurdering, etter Finanstilsynets vurdering, har vesentlige mangler. Finanstilsynet noterer fra styrets svarbrev at konsernets samlede risikovurdering framover vil bestå av en konsernovergripende risikovurdering utarbeidet av Group Compliance, risikovurderinger fra hvert enkelt rapporteringspliktig selskap i konsernet og forretningsområde i banken, samt en konsernovergripende risikovurdering fra Hvitvaskingsansvarlig konsern. Finanstilsynets merknader til risikovurderingene til divisjon Private Banking, STI og korrespondentforhold følger under.

Elektroniske transaksjonsovervåking

Elektroniske transaksjons- og/eller kundekontroller betegnes i denne rapporten som "AML-scenario" der "elektronisk transaksjons- og kundekontroll" ikke er skrevet fullt ut.

Etterlevelse av lovkrav til elektronisk overvåkningssystem

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at arbeidet med å forbedre AML-scenariene ikke har hatt den forventede fremgangen siden tilsynet i 2016. For enkelte forretningsområder hadde banken svært få aktive scenarier det hadde vært flagginger på i 2018. Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål om den lave kvaliteten på den elektroniske transaksjonsovervåkingen er av en slik art at kravene til elektronisk transaksjonsovervåking i hvitvaskingsloven ikke blir etterlevet.

Finanstilsynet har notert seg bankens redegjørelse for etterlevelse av hvitvaskingslovens krav til å ha elektronisk overvåkningssystem i § 38 og krav til løpende kundeoppfølging i § 24.

Finanstilsynet har forståelse for bankens anførsel om at det har foreligget lite veiledning til hvordan §§ 24 og 38 skal etterleves, og det bemerkes at Rundskriv 8/2019 "Veileder til hvitvaskingsloven" ble publisert i etterkant av tilsynet og bankens svar. Finanstilsynet finner likevel grunn til å knytte noen nærmere vurderinger til lovens krav om transaksjonsovervåking, da tilsynet ikke deler bankens oppfatning av rekkevidden av lovens krav og bankens etterlevelse av disse.

Som nevnt i foreløpig rapport, er det en nær sammenheng mellom §§ 38 og 24 (1). § 38 krever at banken "(...) skal ha elektroniske overvåkningssystemer for å avdekke forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering." § 24 (1) krever at "Oppfølgingen skal blant annet omfatte å overvåke at transaksjoner som utføres i kundeforholdet, er i samsvar med den rapporteringspliktiges innhentede opplysninger om kunden, kundens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og kundeforholdets formål og tilsiktede art." Sett hen til bankens omfattende transaksjonsvolum, er det elektroniske overvåkningssystemet avgjørende for en tilfredsstillende

løpende oppfølging av transaksjonene. Banken anfører at bankens elektroniske overvåkningssystem oppfyller lovens krav, blant annet med henvisning til at systemet "*muliggjør oppdagelse av transaksjoner som kan ha tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering*", og det vises til at manuelle tiltak avhjelper de erkjente svakhetene i den løpende oppfølgingen som skal avdekke om transaksjoner er i samsvar med opplysninger om kunden.

Finanstilsynets vurdering er at det ikke er tilstrekkelig at bankens elektroniske transaksjons- overvåkning muliggjør oppdagelse av hvitvasking og terrorfinansiering, og det bemerkes at § 24 (1) i sin ordlyd setter en ambisiøs terskel for hvilke avvik som skal følges opp i transaksjonsmønstre og relatert kundedferd mv. I lys av bestemmelsenes ordlyd og formål forventes det at oppfølgingen holder en viss kvalitet for at etterlevelsen er i tråd med lovens krav. Formålet med bestemmelsene fremkommer direkte av ordlyden i § 38 (1), og av forarbeidene¹ til § 24, som blant annet sier (vår understreking) "*Formålet med oppfølgingen er særlig å oppdage avvikende atferd fra kunden. Avvik fra forventet atferd fra kunden kan vekke mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering, noe som utløser undersøkelsesplikt, jf. forslaget til § 20. Det er derfor av avgjørende betydning at den løpende oppfølgingen gjennomføres på en adekvat måte.*" (§ 20 i lovutvalgets forslag tilsvarende § 25 i gjeldende lov, vår anm.) Som påpekt i foreløpig rapport, er det Finanstilsynets oppfatning at både tekniske svakheter i transaksjonsovervåkingen og manglende treffsikkerhet i scenarioene gir en etterlevelse som ikke tilfredsstillende lovens krav. Manuelle tiltak avhjelper manglene, men anses ikke tilstrekkelige til å oppveie for nevnte svakheter. Finanstilsynet merker seg at banken i 2018 og 2019 har foretatt enkelte forbedringer og at ytterligere forbedringer under implementering vil bedre bankens etterlevelse.

Prosjekt for oppgradering av systemet for elektronisk overvåkning

Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål til planlagt tidsbruk på to år for bankens prosjekt for oppgradering av det elektroniske overvåkningssystemet. Finanstilsynet har notert seg at banken kan gjøre endringer i gjeldende systemversjon parallelt med at oppgradert system gradvis tas i bruk. Fra styrets svar har Finanstilsynet merket seg at test-arbeidet har tatt lenger tid enn antatt, og at første leveranse fra prosjektet er utsatt til tredje kvartal 2019. Finanstilsynet forventer at prosjektet prioriteres gjennom hele prosjektperioden og sikrer banken tilgang til ny funksjonalitet for å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering innen den planlagte leveransetiden på to år.

Evaluerings av effekten av AML-scenarier

Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål om banken har etablert en instruks for kvalitets- sikring, godkjenning og evaluering av effekten av nye og endrede AML-scenarier. Finanstilsynet har notert seg styrets svar der det vises til at det våren 2019 ble ferdigstilt en prosess for kontinuerlig forbedring av den elektroniske overvåkingen. Finanstilsynet forventer at banken legger vekt på evalueringen av effektene av reglene, for å sikre at scenarier reduserer den risikoen de er ment å redusere.

---

¹ NOU 2016: 27 Ny lovgivning om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering II, 5.9.4.1 s. 106.

Revisjon av AML-scenarier

Finanstilsynet har notert seg at Konsernrevisjonen har gjennomført flere revisjoner hvor bruk av det elektroniske overvåkningssystemet har vært en integrert del av revisjonen. Finanstilsynet anbefaler at spesifikke revisjoner av AML-scenarier inngår i Konsernrevisjonens arbeidsplan.

Tidsfrister for å behandle alarmer

I foreløpig rapport pekte Finanstilsynet på at bankens saksbehandlingsfrister og behandlingstid ikke er i tråd med lovens krav til rapportering og risikobaserte tiltak, jf. hvitvaskingsloven §§ 27 og 6. I bankens svar vises det til at det er gjort en vurdering av behandlingstiden for ulike scenarioer, skillene mellom disse, og fristen for å starte undersøkelser. Finanstilsynet er fremdeles av den oppfatning at saksbehandlingsreglene og behandlingstiden som var gjeldende på inspeksjonstidspunktet, ikke er innenfor lovens krav.

Finanstilsynet viser til hvitvaskingslovens § 26 og 27 som omhandler plikten til å rapportere mistenkelige transaksjoner til ØKOKRIM, herunder hovedregelen om at en mistenkelig transaksjon ikke skal gjennomføres før ØKOKRIM er underrettet. Unntaket i § 27 (2) gjelder de situasjoner der stans av transaksjonen er umulig, eller kan vanskeliggjøre undersøkelser. For transaksjoner som normalt gjennomføres umiddelbart, eller etter få timer, vil det i mange tilfeller være svært vanskelig å undersøke mistenkelige forhold i realtid, og en stans av transaksjonen kan vanskeliggjøre undersøkelser ved at personene involvert i transaksjonen kan bli oppmerksomme på at det gjennomføres undersøkelser. Likevel må det etter Finanstilsynets forståelse av loven være slik at den rapporteringspliktige gjør en vurdering av hvilke typer transaksjoner som kan gjennomføres etter § 27 (2). For eksempel vil risikofaktorer (eller kombinasjoner av risikofaktorer) som indikerer mulig terrorfinansiering være av en type som må undersøkes i realtid, slik at det er praktisk mulig å rapportere transaksjonen før den gjennomføres. I tilfeller der undersøkelser og rapportering skjer i etterkant av gjennomføringen av transaksjonen, må banken påse at prioriteringen av utredningene er risikobasert, og i alle tilfeller at utredningen ikke tar lenger tid enn det som er nødvendig for å gjennomføre undersøkelsene.

Rapportering av mistenkelige forhold

På grunnlag av et svært lavt antall rapporter om mistenkelige forhold (MT-rapporter) til ØKOKRIM fra divisjonene Hav og Private Banking pekte Finanstilsynet i foreløpig rapport på at det kan være indikasjoner på underrapportering av mistenkelige forhold. Etter Finanstilsynets vurdering er det lave antallet rapporterte mistenkelige forhold en klar indikasjon på at divisjonene ikke har lyktes i å identifisere, undersøke og rapportere mulig hvitvasking. Finanstilsynet noterer seg fra styrets svar på foreløpig rapport at banken vurderer at den løpende oppfølgingen av kundeforhold og de nærmere undersøkelsene er i tråd med hvitvaskingslovens krav. Styret kommenterer ikke rapporteringen fra divisjonene Hav og Private Banking til ØKOKRIM spesielt i sitt svar, men presiserer at DNB Bank i tiden fremover likevel vil styrke oppmerksomheten rundt undersøkelses- og rapporteringsplikten i enheter hvor antallet rapporterte forhold fremstår som forholdsvis lavt. Finanstilsynet har videre merket seg at antallet MT-rapporter fra DNB Bank til ØKOKRIM har økt i første kvartal i 2019, sammenliknet med første kvartal i 2018. Etter Finanstilsynets vurdering har divisjonene Hav og Private Banking, på grunnlag av det svært lave antallet MT-rapporter, hatt en utilfredsstillende etterlevelse av rapporteringsplikten, jf. hvitvaskingsloven § 26. Finanstilsynet merker seg den moderat positive utviklingen i 2017 og 2018, og det forutsettes at banken fortsetter å forbedre kvaliteten i divisjonens anti-hvitvaskingsarbeid.

Datakvalitet og -tilgjengelighet

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport DNB Bank redegjøre for rutiner for å sikre kvalitet og kompletthet i uttrekkene til AML-systemet etter endringer i kilde-systemer, uttrekkssystemer og AML-systemet. Finanstilsynet tar bankens redegjørelse til etterretning.

WMI, divisjon Private Banking

Som et ledd i det stedlige tilsynet vurderte Finanstilsynet etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket innen divisjon Private Banking, herunder oppfølgingen av merknadene etter tilsynet i 2016, samt divisjonens risikovurdering, kundetiltak, undersøkelser og rapportering. I foreløpig rapport pekte Finanstilsynet på en rekke svakheter ved risikovurderingen av juni 2018, som fremsto som preget av for enkle vurderinger og svak dokumentasjon av konklusjonene. Finanstilsynet stilte blant annet spørsmål ved konklusjonen og grunnlaget for at det anses å være moderat hvitvaskingsrisiko i Private Banking. Videre bemerkes det at status for oppfølging av tiltak for å håndtere restrisikoen synes å tilsi en svak regelverksetterlevelse.

Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at risikoanalysen har vesentlige mangler, og at den i liten grad fremstår som egnet til å utvikle og iverksette treffende tiltak. I styrets svar på foreløpig rapport erkjennes det svakheter i risikovurderingen, men det fremholdes at banken tilfredsstillende kravene i loven. Det vises videre til at det er gjennomført en oppdatering av risikovurderingen i etterkant av det stedlige tilsynet, og det redegjøres for de vesentligste elementene i denne i svaret. Finanstilsynet fastholder at risikovurderingen av 2018 hadde vesentlige mangler, og i liten grad var egnet som utgangspunkt for å iverksette tiltak. Finanstilsynet viser til at risikovurderingen er et sentralt utgangspunkt for å lykkes i anti-hvitvaskingsarbeidet, og det kan være grunn til å anta at det er en sammenheng mellom svakhetene i risikovurderingen og manglende treffsikkerhet i regelsettingen i bankens transaksjonsovervåkning, samt det lave antallet rapporter om mistenkelige forhold til ØKOKRIM. Finanstilsynet merker seg at risikovurderingen er oppdatert i mai 2019, og at det er gjennomført tiltak for å bedre regelverksetterlevelsen, både kort tid før og i etterkant av det stedlige tilsynet.

Som del av tilsynet med divisjon Private Banking, gjennomførte Finanstilsynet stikkprøvekontroll av et utvalg undersøkelser av mistanke om hvitvasking, der det etter undersøkelsene ble konkludert med at forholdene ikke skulle rapporteres til ØKOKRIM. I foreløpig rapport påpekte Finanstilsynet svakheter ved dokumentasjonen og tiltakene for flere saker, og det ble reist spørsmål ved om banken anvender korrekt mistankegrunnlag for rapportering. Finanstilsynet reiste videre spørsmål ved kildebruken i undersøkelsesfasen utover samtaler med kunden; hvordan samtaler med kundene gjennomføres i undersøkelsesfasen og problematikken knyttet til avsløringsforbudet jf. § 28. I bankens svar på foreløpig rapport erkjennes det at vurderingene i flere av sakene kunne vært grundigere dokumentert, det redegjøres for sakene etter bankens fornyede gjennomgang av disse og det opplyses at én av transaksjonene nå er rapportert til ØKOKRIM. Videre gir banken uttrykk for at bankens gjeldende praktisering av mistankegrunnlaget er i tråd med hvitvaskingsloven, og det vises for øvrig til andre kilder enn samtale med kunden som anvendes ved undersøkelser. Finanstilsynet tar bankens svar til etterretning. Det legges til grunn at banken påser at undersøkelser av mistenkelige forhold er godt dokumentert, både hva gjelder hvilke undersøkelser som er gjennomført og hvilke vurderinger som ligger til grunn for å lukke sakene uten rapportering.

I foreløpig rapport var det Finanstilsynets vurdering at Private Banking synes å mangle prioritering av, og tilstrekkelig innsikt i, hvordan divisjonen skal sikre etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Finanstilsynet har fra styrets svar på foreløpig rapport merket seg de tiltak som er gjennomført innenfor Private Banking-området, herunder om planlagte tilføringer av ressurser, kompetanse og økt rapportering til ledelsen. Finanstilsynet finner likevel grunn til å understreke viktigheten av å intensivere arbeidet fremover for å nå et tilstrekkelig nivå på anti-hvitvaskingsarbeidet.

Storkunder og Internasjonal (STI), divisjon Hav

Finanstilsynet merket seg under tilsynet at enkelte risikovurderinger i STI var over to år gamle, og etterlyste en samlet risikovurdering for STI. Styrets skriver i sitt svar til den foreløpige rapporten at STI utarbeider egne risikovurderinger for hver internasjonal enhet med vesentlig virksomhetsomfang og for hver av industridivisjonene i Norge, og at styret mener det ikke er hensiktsmessig å utarbeide en samlet risikovurdering for STI, men at risikovurderingene for enhetene i STI vil inngå i den konsernovergripende risikovurderingen. Finanstilsynet tar til etterretning at risikovurderingene etter planen vil være ferdig oppdaterte i andre kvartal 2019.

Finanstilsynet reiste i foreløpig rapport spørsmål om divisjon Hav i STI, i lys av de ovennevnte svakheter i det elektroniske systemet, i tilstrekkelig grad følger opp kunder med operasjon i sanksjons- eller korrupsjonsutsatte områder eller land med svakt anti-hvitvaskingsregime. Finanstilsynet noterer seg styrets svar om at banken gjennomfører en rekke manuelle tiltak i kombinasjon med den elektroniske overvåkingen og at hovedgrunnen til at behovet for manuelle kontroller er særlig stort i STI, er at kundegruppen bl.a. er lite homogen, ofte har komplekse selskapsstrukturer og internasjonal virksomhet.

I den foreløpige rapporten viste Finanstilsynet til STI Norges risikovurdering og ba om bankens kommentar til gjennomføring av løpende oppfølging av kunder uten kreditt. Finanstilsynet merker seg at styret i svar på foreløpig rapport skriver at STI i løpet av tredje kvartal 2019 vil utarbeide retningslinjer for en mer risikobasert tilnærming til jevnlig kundetiltak, herunder også en retningslinje for minimumsfrekvens for kundetiltak som ledd i den løpende oppfølgingen.

Finanstilsynet merket seg under tilsynet at det ikke tas inn i kredittnotatene i STI hva som er bankens risikovurdering når det gjelder hvitvasking og terrorfinansiering, slik det gjøres for ESG-risiko². Finanstilsynet reiste i den foreløpige rapporten spørsmål om kundeansvarlige i STI er nok involvert i vurderinger og dokumentasjon av AML/CFT-risikoen hos kundene, og om involveringen står i forhold til det ansvaret de har for AML/CFT-risikoen etter sin instruks. Styret presiserer i sitt svar at kundeansvarlig har hovedansvaret for at hvitvaskingsreglene etterleves og er den som godkjenner kundens endelige risikovurdering. Finanstilsynet merker seg fra styrets svar at STI, for å

---

² ESG: Environmental, Social and Governance.

heve de kundeansvarliges kompetanse, utvikler et rammeverk for kompetanseutvikling som skal innføre et obligatorisk og spesialtilpasset opplæringsløp for bl.a. alle kundeansvarlige. Styret beskriver videre at banken ser behov for å styrke dokumentasjonen av hvitvaskings- og terrorfinansieringsrisikoen i kredittsakene og vil gjennomføre tiltak for å reflektere denne risikoen bedre i kredittsakene.

Finanstilsynets kontroll av utvalgte enkeltsaker i divisjon Hav viste varierende kvalitet i risikovurderingene og tilhørende dokumentasjon, og Finanstilsynet påpekte i den foreløpige rapporten at gjentatte feil eller svakheter indikerer at interne retningslinjer bør klargjøres og at opplæringsaktivitetene bør styrkes på områder der feil eller svakheter er identifisert. Finanstilsynet noterer seg at styret sier seg enig i at virksomhetsbeskrivelsene ofte er for generelle, at det i mange risikovurderinger er for lite fokus på midlenes opprinnelse, og at vurderingen av sanksjonsrisikoen med fordel kan tydeliggjøres der det er relevant. Finanstilsynet tar til etterretning styrets opplysninger om at STI etter tidspunktet for det stedlige tilsynet har iverksatt en rekke tiltak å øke kvaliteten og presisjonsnivået i risikovurderingene av kundene.

Finanstilsynet viser til hvitvaskingslovens krav til gjennomføring av kundetiltak, herunder vurderinger av kundeforholdets formål og tilsiktede art. Av dette følger at kunder skal vurderes med basis i kundens virksomhet, herunder bruk av produkter og tjenester samt transaksjonsmønster. Dersom det er forskjeller mellom selskapene i en gruppe, er det ikke tilstrekkelig å bruke en felles risikovurdering.

Korrespondentforhold

Finanstilsynet vurderte som del av tilsynet etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket knyttet til bankens korrespondentforbindelser, særlig med henvisning til at banken utfører korrespondenttjenester for en stor andel av norske finansforetak, gjennom en rekke avtaler med utenlandske og norske banker, samt den høye iboende risikoen forbundet med korrespondentvirksomheten. Finanstilsynet ga i foreløpig rapport uttrykk for at Divisjonens risikovurdering utgjorde et godt utgangspunkt for kontrollarbeidet, men at den bør videreutvikles i lys av erfaringer fra senere tiltak, samt at risikovurderingen også bør omfatte korrespondentnettverk inngått av datterbankene i Luxembourg og Polen. Finanstilsynet noterer seg at banken sier seg enig i dette i svaret på den foreløpige rapporten.

Videre fremholdt Finanstilsynet i foreløpig rapport at Divisjonens retningslinjer i all vesentlighet er tilfredsstillende, og vesentlig forbedret sammenholdt med tilsynet av 2016. Finanstilsynets vurdering av bankens tiltak og kontroller var at banken, i lys av sin store korrespondentportefølje, bør ha kapasitet til å følge opp høyrisiko-institusjoner tidligere, og med raske tiltak. Finanstilsynet forventer at banken øker intensiteten i tiltakene rettet mot korrespondentforbindelser i høyrisikoland i tiden fremover, det være seg land listeført av FATF, EU eller land identifisert som høyere risiko av banken selv. I sitt svar uttrykker banken enighet med Finanstilsynets vurderinger i foreløpig rapport, og banken bekrefter at den vil øke intensiteten på risikobaserte tiltak mot korrespondentbanker i høyrisikoland.

Avslutning

Finanstilsynet konstaterer at banken har gjort forbedringer siden forrige stedlige tilsyn på området i 2016, men at det på tidspunktet for det stedlige tilsynet fortsatt var vesentlige mangler ved bankens etterlevelse. Finanstilsynet vurderer at banken brukte unødvendig lang tid etter kritiske merknader i forbindelse med stedlig tilsyn i 2016 før den iverksatte nødvendige tiltak på AML-området, og at den overordnede oppfølgingen og koordineringen av AML-arbeidet i konsernet ikke har vært tilfredsstillende. Det vises spesielt til merknadene over når det gjelder svakheter i bankens risikovurderinger, i dokumentasjon av gjennomførte kundetiltak, og i bankens elektroniske transaksjons- overvåking, samt særskilte merknader vedrørende etterlevelsen innenfor Private Banking.

Finanstilsynet merker seg styrets svar om at arbeidet med å følge opp anti-hvitvaskingsarbeidet har høy prioritet og at det er iverksatt tiltak som skal forbedre regelverksetterlevelsen. På bakgrunn av vesentlige svakheter i etterlevelsen som er avdekket under dette tilsynet, tar Finanstilsynet sikte på å gjennomføre et oppfølgingstilsyn i løpet av kort tid.

Finanstilsynet ber om å motta kopi av protokollen fra styremøtet hvor Finanstilsynets merknader blir behandlet.

Kopi av dette brevet bes sendt til intern og ekstern revisor.

For Finanstilsynet

Ann Viljugrein
direktør for bank- og forsikringstilsyn

Irene Støback Johansen
fungerende seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.